

ПРОБЛЕМИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Школа В.Ю., к.е.н., доц., **Кормілець В.**, студентка
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Економічні ресурси – сукупність ресурсів, які використовуються в господарській діяльності для виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних благ, задоволення зростаючих потреб населення. Економічні ресурси поділяють на природні (сировинні, геофізичні), трудові, капітальні (основні фонди), оборотні засоби (матеріали), фінансові, інформаційні.

Природні ресурси – це однорідні складові природи, що є елементами екосистеми і придатні для задоволення певних потреб людини (корисні копалини, гідроенергія, деревин тощо).

Природні ресурси є засобами і предметами праці людей (земельні угіддя, вода для зрошення і промислових потреб), сировина й матеріали для виробництва (мінеральна сировина, лісові ресурси, «технічна вода», атмосферне повітря).

Відомо, що природні ресурси за ступенем вичерпності поділяють на вичерпні та невичерпні. Кількість вичерпних ресурсів зменшується з вилученням їх з географічного середовища. Вичерпні ресурси за можливістю самовідновлення поділяють на: відновлювані та не відновлювані.

До відтворюваних належать ті, що створюються і відновлюються природою (грунт, водні басейни тощо) та суспільством (засоби виробництва, наука, інформація), до невідтворюваних — корисні копалини, які використовуються як сировина. Водночас існують фактори, які спільно відновлюються у процесі взаємодії людини з природою (наприклад, трудові ресурси).

Ще одним варіантом класифікації ресурсів є їх поділ на природні, трудові, інвестиційні (грошові ресурси), наукові та інформаційні.

Також виділяють інтелектуальні ресурси, поява яких зумовлена розгортанням НТП. Так, науку в економічній літературі називають специфічною продуктивною силою. Причиною цього є перетворення науки у більшості галузей промисловості на початкову стадію безпосереднього виробництва, трансформація праці ученого у продуктивну силу сукупного працівника, перетворення результатів досліджень (патентів, ліцензій тощо) на товар та ін.

Нерівномірність розповсюдження природних багатств дає підстави класифікувати держави на достатньо і недостатньо ресурсозабезпечені. Саме така розбіжність є причиною більшості міжнародних конфліктів, одним із способів вирішення яких є – ринкові відносини.

Так, одні країни володіють більшими запасами ресурсів, ніж інші, що

створює нерівні умови. В свою чергу корисні копалини сировина і енергія є національним багатством і мають своє місце у структурі внутрішнього валового продукту (ВВП). Для розподілення природних багатств між країнами одна з-них має запропонувати щось, щоб натомість отримати ресурси, що її цікавлять. Зазвичай це «щось» не є матеріаломістким, це можуть бути інтелектуальні ресурси, коштовності, твори мистецтва і т. д. Тобто між країнами з'являються ринкові відносини.

Подібні відносини, тобто ті, що ґрунтуються на купівлі-продажі створюються між суб'єктами, метою яких є обмін товаром (продукцією, роботами, послугами). Об'єктами даних відносин виступають з однієї сторони – природні ресурси, а з іншої – трудомістка (інтелектуальна) продукція.

Прикладами держав-експортерів можна назвати Росію, Україну, Казахстан, ПАР і т. д., тобто досить великі за площею країни, що розвиваються. В свою чергу можна дійти висновку, що площа і ресурсозабезпеченість держави не є двигуном прогресу. Навпаки, країни з низьким рівнем ресурсного потенціалу знаходяться у пошуку нових шляхів збагачення.

Доцільно зробити висновок, що виробництво – це процес видозмінення сировини з метою наділення його споживчих якостей.

Звісно ціна кінцевого продукту вища за ціну сировини. Таким чином Країна А частково втрачає і ресурси і кошти на купівлю кінцевої продукції.

Країна, що володіє запасами отримує прибутки з експорту природних ресурсів, вона певний час знаходиться в достатку і не потребує розвитку. Вона володіє вичерпними ресурсами яких, внаслідок експорту, стає все менше. В той час як країна з низьким рівнем ресурсозабезпеченості потребує матеріали і шукає спосіб їх оплатити. Одним із шляхів збагачення є виробництво, тобто створення (залучення) нових альтернативних невичерпних людських, штучних ресурси (інтелектуальні і трудові), що дає змогу їх реалізовувати незважаючи на географічне положення.

Отже, країни що розвиваються є постачальники природних дарів, внаслідок видобувничо-експортної діяльності вони втрачають не тільки ресурси, але і кошти на імпорт високотехнологічної продукції. Наявність науково-технічного прогресу із часом зменшує цінність імпортованої продукції у країну, що розвивається. Подібного явища можливо запобігти політикою закритого типу, або внесенням певних санкцій та пільг, що заохочуватимуть вітчизняне виробництво.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 271-273.